

ZAPLATIL JSI DOST?

On jim řekne: Jděte i vy na mou vinici. (Mt 20:7)

1. čtení: Izajáš 5:1-7

Hlavní čtení: Matouš 20:1-16

ÚVOD: O VINICI

Milí bratři, milé sestry,

rozdělení jednotlivých rolí v tomto Ježíšově příběhu je vám zřejmě jasné. Tak jen pro připomenutí: Hospodářem či pánem vinice je Bůh sám. A my, lidé jsme ti dělníci. A můžeme být ještě konkrétnější: Hospodář je Pán Ježíš Kristus. A dělníci na vinici jsou jeho učedníci, tedy křesťané. Co však představuje ta vinice? A co Pán Ježíš myslí tou prací na vinici?

Vinice je častý starozákonní obraz lidu Izraele. Vinice je Izrael. Boží lid. Starozákonní proroci připodobňují Boží lid k vinici. Třeba Izajáš roztrpčeně vysvětluje:

- ⁷ *Vinice Hospodina zástupů je dům izraelský a muži judští sadbou, z níž měl potěšení. Čekal právo, avšak hle, bezpráví, spravedlnost, a hle, jen úpění. (Iz 5:7)*

Skrze Jeremjáše Bůh nařiká:

- ²¹ *A já jsem tě zasadil, révu ušlechtilou, samou spolehlivou sadbu. Jak ses mi mohla proměnit v révu planou a cizí? (Jr 2:21)*

A třeba ještě prorok Ozeáš si stýská:

- *Izrael je rozbujelá réva, plody jen pro sebe nasazuje. Čím více má plodů, tím více oltářů staví, čím je jeho země lepší, tím lépe zdobí posvátné sloupy. (Oz 10:1)*

Tři výroky, tři nářky, trojí bédování... Podle proroků je Izrael nepovedenou vinicí, z které její pán nemá ani radost, ani užitek. Buď vydává místo plnohodnotných hroznů odporná pláňata. Nebo na ní roste úplně jiná réva s úplně jinými hroznými, než jakou hospodář nasadil. Pán vinice doufal, že výsledkem jeho snažení bude dobré a kvalitní víno. Ale nakonec se ukázalo, že ta vinice stojí za starou belu. Boží lid je plný bezpráví a modlářství. Nelásky vůči sobě navzájem a nelásky vůči Hospodinu.

U proroků však také nacházíme zaslíbení budoucí záchrany Izraele, tedy té Boží vinice. Ámos vyhlašuje:

- ¹³ *Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy půjde oráč hned za žencem a ten, kdo šlape hrozny, hned za rozsévacem. Z hor budce kanout mladé víno a všechny pahorky budou oplývat vláhou. ¹⁴ Úděl Izraele, svého lidu, změním, oni znovu vybudují zpusťovaná města a osídlí je, vysadí vinice a budou z nich pít víno, založí zahrady a budou z nich jíst ovoce. ¹⁵ Zasadím je do jejich půdy a již nikdy nebudou vykořeneňi ze své země, kterou jsem jim dal, praví Hospodin, tvůj Bůh. (Am 9:13-15)*

A zaslíbení budoucího Božího pokoje mezi národy nese také obraz spojený s vínem, vinicí, s prací na vinici:

- ⁴ *On bude soudit pronárody, on ztrestá národy mnohé. I překují své meče na radlice svá kopí na vinařské nože. Pronárod nepozdvihne meč proti pronárodu, nebudou se již cvičit v boji. ⁵ Nuže, dome Jákobův, choďme v Hospodinově světle! (Iz 2:4-5)*

I. STARAT SE O VINICI JE VELIKÁ DŘINA

Bratři a sestry, na tomto starozákonním podkladu lépe pochopíme, o co Pánu Ježíši vlastně jde. Vinice je Boží lid. Vlastně dost často: Nepovedený a nepodařený Boží lid. Je to vinice, která se musí Božím slovem stále okopávat, hnojit, stříkat a stříhat. Když se hospodář o ni nebude náležitě starat, dobré víno z ní nikdy nedostane. A to hospodář dělá: Pečuje o svou vinici skrze své dělníky. Cíl práce na vinici Páně je tedy zřejmý: Dělníci se starají o vinici, aby nezplaněla, nezdivočela. Tvrdě pracují, aby vinice jednou přinesla chutné a kvalitní víno.

A to není snadná práce! To je obrovská dřina! Jen se podívejte na naše evangelická společenství. Nebo nakoukněte k jiným sborům jiných církví. Lidé potřebují stále novou a novou dávku Božího slova. Týden, co týden. Neděli, co neděli. Čas od času také potřebují vysluhování svátostí.

Lidé navíc potřebují potěšit, povzbudit, napomenout, pokárat, vést a směřovat. Když se mezi sebou pohádají, je nutné vést je ke smíření. Když ztratí důvěru v Boha, je zapotřebí oživit jejich víru a naději. Když zleniví, je potřeba je zaktivizovat. Když jsou aktivní ve špatném slova smyslu, je nutné je trochu zpacifikovat. Když nerozumí Písmu, je potřeba trpělivě vysvětlovat a vyučovat. A když mají problémy všeho druhu - duchovní i hmotné, mezilidské či duchovní povahy - je třeba se za ně modlit. Pořád je třeba se za ně modlit!

To všechno a mnohem, mnohem víc znamená práce na vinici: Okopávání, hnojení, stříkání, zastřihávání a také podsazování. Ano, občas je třeba také podsazovat. A když stará hlava odejde, pečovat o novou. Tedy: Pracovat s různými generacemi. S každou generací trochu jinak. A také: Přivádět nové lidi, aby se stali součástí té vinice Páně. Cíl je tedy jasný: Až do příchodu hospodáře je třeba se starat o jeho vinici, aby výnos z ní byl při vinobraní co největší a co nejvyšší.

A teď pozor: Aby to nevyznělo, že dělníky na vinici Páně jsou jen kazatelé a kazatelky, faráři a farářky, jáhnové a jáhenky, presbyteri a presbyterky. To v žádném případě! Každý z nás, kdo se vydal za Ježíšem Kristem, je na jednu stranu součástí vinice Páně a na druhou stranu i dělníkem, kterého hospodář na své vinici zaměstnává. Každý, kdo v Krista věří a jde v životě za ním. Vysvětlím to na jednom známém výroku apoštola Pavla. Ten zní:

- *Radujte se s radujícími, plačte s plačícími.* (Ř 12:15)

Všechno závisí na konkrétní situaci: Zda jsem zrovna dělníkem, nebo vinnou révou. Pokud se snažím potěšit svého bratra či sestru v jejich zármutku, pak jsem v tu chvíli dělníkem. Pokud ale druzí lidé utěšují mě a vedou mě k nadějnému pohledu na život, pak jsou oni dělníci a já jsem vinná réva – bez ohledu na to, kdo z nás je farář sboru.

Práce na vinici Páně je rozmanitá činnost. Každý dělá něco. To, k čemu ho Pán vinice povolá. Od péče o budovy sboru a správu financí, přes vyučování dětí v nedělní škole, až k jednotlivým službám při bohoslužbách. Od modliteb za rodiny, přes čtení vnučatům z obrázkových Biblí, až ke sbírkám a konkrétní pomoci spoluobčanům v oblastech stížených přírodními katastrofami. Od práce na dětských táborech, přes návštěvy seniorů, až k neustálému zvaní nevěřících lidí ke Kristu. Od poctivé péče o rodinu, až k poctivé práci v civilním zaměstnání. Všechno pro slávu Boží.

Je to neuvěřitelně rozmanitá činnost, při které si někdy radostí pískáme a zpíváme, jindy z nás jen tečou čůrky potu, ruce máme plné mozolů, a přitom jsme nešťastní, že se nám nic nedaří. Síla na rozdávání už nemáme. A v tom, co zrovna děláme, žádný veliký smysl nevidíme. Nevidíme okamžité výsledky. Vinice se totiž někdy vzpouzí, půda je tvrdá, počasí k ničemu a víno v některých případech prakticky nepoživatelné.

A přesto pracujeme dál. Pracujeme od chvíle, kdy uslyšíme Kristovo volání a kývneme na jeho pozvání na společnou cestu. I z dnešního podobenství je to slyšet: Dělníci se na vinici nenarodili. Oni se narodili a žili mimo vinici. Ale Pán je v jednu chvíli na svou vinici povolal. Zaměstnal je. A tato naše práce na vinici Páně končí ve chvíli, kdy nám Pán vyplatí mzdu, odměnu za naši práci. Na sklonku dne. Nám štědře zaplatí za naši námahu. A druhý den si k sobě zavolá zase jiné dělníky, zatímco my od práce na vinici Páně spočineme. Jak říká apoštol Jan v knize Zjevení:

- ¹³ *A slyšel jsem hlas z nebe: "Piš: Od této chvíle jsou blahoslaveni mrtví, kteří umírají v Pánu. Ano, praví Duch, ať odpočinou od svých prací, neboť jejich skutky jdou s nimi."* (Zj 14:13)

A k tomu musíme ještě výslovně zmínit, že ta vinice nám nepatří. Nepatří dělníkům. Nikdy jim nepatřila a nikdy jim patřit nebude. Vinice patří hospodáři. Církev patří Kristu. To nás někdy může trochu demoralizovat, pravda. Protože koho baví dělat na cizím, že? Raději pracujeme na svém. Co je naše, o to se lépe staráme.

Ale na druhou stranu je to osvobodivé zjištění. Protože kdyby nám ta vinice patřila, cítili bychom za ni veškerou zodpovědnost. Jako by všechno záviselo jen na nás. A to by byla tíha, kterou bychom nakonec neunesli. My však smíme pracovat s vědomím, že vinice patří hospodáři, Pánu Ježíši. A ne nám. K tomu Mistr Jan Hus poznamenává:

- *Protož bratřie!... Važ každý, co činí, a znamenaj, již-li pracuje u vinici boží. Neb kdožť v tomto životě svých věcí hledá, ještěť jest do vinice božie nepřišel; ale tiť pánu pracují, kteříž ne svých, ale páně ziskův hledají, kteří horlivostí lásky plně zisku duší hledají, a jiných s sebou uvesti jsú pilni.* (Jan Hus, Postilla s. 81)

II. STARAT SE O VINICI JE OBROVSKÁ MILOST

A teď tu dřinu musíme vyvážit. Je nejvyšší čas! Z dnešního podobenství jasně vyplývá, že pracovat na vinici Páně je milost. Možná i dřina, ale hlavně obrovská milost a obrovská výsada.

Tak především: Kdyby nás Bůh nenajal, neměli bychom na práci vůbec nic. Kdyby nás Bůh nezaměstnal, zevlovali bychom po tržištích tohoto světa naprosto nečinně a bezcílně. To se vám může zdát jako přehnané tvrzení. Vždyť lidé kolem nás pracují, namáhají se a dřou se někdy až do úmoru. Mnozí lidé oplývají aktivitami všeho druhu. Že by byli nečinní? To se nám nezdá. A přitom: Oni jsou v jistém slova smyslu nečinní. Nepracují totiž na rozšíření té životně důležité zprávy, evangelia o Pánu Ježíši Kristu. Nepracují pro

slávu Boží v jeho církvi a v jeho světě. Nepracují na růstu Božího království. Pracují pro sebe, pro své nejbližší, pro tento svět, pro pomíjivé a někdy dokonce i škodlivé a zlé hodnoty.

Jaká výsada: Pracovat pro Krista! Ne, jen věřit v Krista. Ne, jen jít osobně za Kristem. Ale pracovat pro Krista! To je veliká Boží milost.

Vždyť hospodář není zoufalý, když si najímá dělníky. Dělníků je pořád dost. Dokonce ještě i v samotném závěru pracovního dne. Hospodář je tedy dobrosrdečný a milostivý, že si pro práci na své vinici vybral právě nás, mě i tebe. Mohl si vybrat někoho jiného. Ale oslovil právě mě a právě tebe, bratře a sestro.

Hospodář chce zaměstnat co nejvíce dělníků. V tom se projevuje jeho laskavá zarputilost. Stále znovu vychází do ulic a na tržiště najímat nové a nové dělníky. Nechce nechat svou vinici neobdělanou. A nechce nechat lidi nečinně stát mimo svou vinici. Zrovna v této době, bratři a sestry, prožíváme, že dělníků není zrovna dost. Ale toto podobenství nám vlévá naději, že hospodář zase vyjde hledat, najímat a zaměstnávat nové a nové pracanty. Dokud bude svět světem, stále bude někdo makat na Boží vinici. O to se pán vinice postará.

A nakonec: Hospodář je milostivý, protože s každým dělníkem smluví plat za jeho práci. Možná že ta milost není vidět hned u těch prvních lidí, kteří potí krev od časného rána až do večera. Ale pozor: Ani oni by neměli ten den co na práci. Nedostali by tím pádem ani žádný plat, kdyby je hospodář nenajal. U nich to na první pohled vypadá, že dostávají přiměřenou výplatu za svou práci. Jako by se nadřeli tolik, že si zasloužili to, co jim hospodář nakonec vyplatil. Ale není tomu tak! Oni z milosti dostali možnost pracovat a možnost si vydělat. Byli za to rádi. Kdyby nebyli spokojeni, nechali by se najmout někým jiným. A Jan Hus to táhne ještě dál. Tvrdí toto: Čím déle ti dělníci pro Boha pracují, tím víc jsou vlastně Bohu dlužní. Protože Bůh jim dává sílu a vše potřebné k tomu, aby mu sloužili. Tedy: Těmto lidem dal za život mnohem víc než těm, kteří přicházejí na vinici až po nich.

Ta hospodářova štědrost však bije přímo do očí u těch dalších a dalších najatých dělníků. V průběhu dne přicházejí další a další pracanti, kteří – a to se zatím ještě neví! – nakonec dostanou stejný plat, jako ti, kteří pracovali od časného rána. Těmto lidem najatým uprostřed či na sklonku dne slibuje hospodář spravedlivou odměnu:

- ³ *Když znovu vyšel o deváté hodině, viděl, jak jiní stojí nečinně na trhu, ⁴ a řekl jim: 'Jděte i vy na mou vinici, a já vám dám, co bude spravedlivé.'*

Ale pozor! Spravedlivé by bylo, kdyby tito dělníci dostali trochu méně než celý denár. Nepracovali totiž celý den. Ale Hospodin – aniž by to tušili – chce dát všem stejně. Ne, jednomu víc a druhému méně. Ale všem stejně! Každému odměnu za celý den práce: Jeden denár. Možná to není spravedlivé jednání v očích některých dělníků. Ale z pohledu hospodáře to spravedlivé je. Protože on si se svým majetkem může dělat, co sám uzná za vhodné. A on je chce odměnit velkoryse. A tak jim dá víc, než musí.

III. ŠTĚDRÁ ODMĚNA ZA PRÁCI PRO VŠECHNY

A pak nastane večer. Práce končí. Je čas na vyplácení mzdy. Hospodář to vymyslí tak, že ti poslední dostanou svou odměnu jako první.

- ⁸ *Když byl večer, řekl pán vinice svému správci: 'Zavolej dělníky a vyplat jim mzdu, a to od posledních k prvním!' ⁹ Tak přišli ti, kteří pracovali od pěti odpoledne, a každý dostal denár.*

Určitě museli být radostí bez sebe, protože si dobře uvědomovali, že na takovou sumu nemají vůbec nárok. A ti, kteří nejdéle pracovali, dostali svou odměnu jako poslední. To proto, aby na vlastní oči viděli, kolik dostali zapláceno ti, kteří začali dělat až po nich. Když ti poslední dostali celý denár, tedy výplatu dělníka za celý den dřiny, pak oni musí dostat ještě mnohem víc, no ne?

- ¹⁰ *Když přišli ti první, měli za to, že dostanou víc; ale i oni dostali po denáru. ¹¹ Vzali ho a reptali proti hospodáři: ¹² 'Tihle poslední dělali jedinou hodinu, a tys jim dal stejně jako nám, kteří jsme nesli tíhu dne a vedro!'*

Jsi nespravedlivý, hospodáři. Nám jsi měl dát víc, než těm druhým. To jsme si od tebe nezasloužili. My jsme si zasloužili větší péči, větší majetek, větší odměnu, větší vděčnost – než ti druzí.

A co na to hospodář?

- ¹³ *On však odpověděl jednomu z nich: 'Příteli, nekřivdím ti! Nesmluvil jsi se mnou denár za den? ¹⁴ Vezmi si, co ti patří a jdi! Já chci tomu poslednímu dát jako tobě; ¹⁵ nemohu si se svým majetkem udělat, co chci? Nebo snad tvé oko závidí, že jsem dobrý?'*

Bůh je spravedlivý. Koho povolal a poslal pracovat na svou vinici, toho neošidí. Smluvil s námi věčné království. Život v radosti. Život, který nikdo a nic nezničí. Věčný život v jeho blažené přítomnosti, který

začal v okamžiku, kdy jsme kývli na jeho pracovní nabídku. To je naše odměna. A je to milostivá odměna. Kdyby nás totiž nepovolal, zůstali bychom nečinně stát, neměli bychom nic na práci a umřeli bychom hladu. Bůh je velkorysý. Protože tomu poslednímu dává ze svého majetku víc, než by musel. Dávat víc, než musíme... Takové jednání se v našem světě nazývá hloupostí. Ale Bůh toto dělá vědomě a rád.

A my jsme za to rádi. I kdybychom začali pracovat na vinici Páně až těsně před západem slunce, Bůh nás chce obdarovat stejně jako ty, kteří začali už při svítání.

A pokud už makáme na vinici Páně dávno, od samého začátku, smíme se těšit na nové spolupracovníky. Čím víc nás bude, tím radostnější a veselejší bude i naše práce. Tím rychleji nám práce uteče. A proto nám ani nebude vadit, když nakonec dostanou stejný výdělek, jako my.

Proto na hospodáře nebrbláme. A nad ty poslední povolané se nepovyšujeme. Nic jim nezávidíme. Vždyť oni skoro celý život stáli nečinně mimo vinici Páně. Oni neměli příležitost pracovat pro toho nejmoudřejšího, nejlaskavějšího a nejštedřejšího Pána po celý život.

Radujme se z toho, bratři a sestry, když přicházejí další dělníci, kteří se možná i dlouho potloukali širým světem nečinně, vzdáleni od Boží vinice a od jejího Pána. Nevadí, že se tolik nenadřeli pro Krista. Nevadí, že jdou pozdě. Nevadí, že jsou plní sil a energie, zatímco my už někdy meleme z posledního. Nevadí, že jim Bůh slíbil stejný výdělek. Hlavně že budou zde. Zde s námi. A my s nimi. Po zbytek dne při práci na vinici. A potom? Potom také budeme spolu, až budeme s radostí užívat věčné, laskavé, velkorysé a milostivé odměny Kristovy. Amen.